

lente 2023

GREENPEACE

magazine



**RABO, BETAAL JE
REKENING!**

GREENPEACE

INTRO

Beste lezer,

Wat mij enorm aantrekt in Greenpeace is de grondige werkwijze én haar lef. Zoals u op pagina 5 kunt lezen, hebben we uitgebreid onderzoek gedaan naar de betrokkenheid van Rabobank bij de stikstofcrisis en de grootschalige ontbossing in de Amazone. Op die basis trekken we vervolgens een grote mond open tegen de bank: betaal nu eindelijk eens je rekening voor al die natuurschade. Daar hou ik van, net zoals u waarschijnlijk. Greenpeace is voor de duvel niet bang, maar we weten wel waarover we praten voordat we in actie komen. Ik ben de nieuwe hoofdredacteur van Greenpeace Magazine, en zeer gemotiveerd om die rol op me te nemen. Via deze weg alvast een aangenaam kennismaken!

Hartelijke groet, Fedde Wiersma



Fedde Wiersma

Hoofdredacteur
Greenpeace Magazine
redactie@greenpeace.nl

VERDER IN DIT MAGAZINE



4 In actie tegen privéjets



10 Dwarsliggen voor een betere wereld



12 Er is werk ná Tata Steel



14 Bescherm de diepzee

DE TOEKOMST VAN...

Steenkool verdwijnt

- ① Over 2 jaar is hernieuwbare energie de grootste elektriciteitsbron ter wereld, volgens het Internationaal Energieagentschap (IEA).
- ② Nu is dat nog steenkool, maar begin 2025 valt deze fossiele nummer 1 van zijn voetstuk.
- ③ De productiecapaciteit van groene stroom groeit zo hard, dat zon en wind in 2027 90% van alle hernieuwbare stroom leveren.
- ④ In Nederland steeg het aandeel zonne-energie in 2021 al met 30% en windenergie met 17% in een jaar tijd.
- ⑤ Het IEA noemt deze revolutie een historisch kantelpunt naar een schoner en veiliger energiesysteem.
- ⑥ Het doel van 'Parijs' – beperk de opwarming van de aarde tot 1,5 °C – blijft daarmee mogelijk.

90%



© Bas Beentjes / Greenpeace

werk in uitvoering

mogelijk gemaakt door u

© Marten van Dijk / Greenpeace



Niet langer uit de wind

Honderden actievoerders van Greenpeace en Extinction Rebellion kwamen begin november in actie op Schiphol tegen vervuulende privéjets. Op vreedzame wijze maakten we duidelijk dat we ons klimaat niet op het spel mogen zetten voor een dagje shoppen in Parijs met het privévliegtuig. Aan de basis van onze actie lag een gedegen onderzoek naar de uitstoot van dit soort vliegtuigen. Als iemand drie uurtjes vliegt in een privéjet, blijkt daar bijvoorbeeld uit, is de CO2-uitstoot even hoog als een EU-inwoner gemiddeld in een heel jaar uitstoot. En we becijferden dat in negen maanden tijd maar liefst 16.000 van dit soort vluchten vertrokken van Schiphol en Rotterdam Airport!

Samen met u hebben we de vervuiling door Schiphol hoog op de politieke agenda gezet. [Onze petitie \(act.gp/privévluchten\)](https://act.gp/privévluchten) voor een verbod op privéjets is al bijna 20.000 keer ondertekend. Inmiddels moet de luchthaven krimpen en bekijkt de minister hoe hij privévluchten kan reguleren. Deze maand besluit het kabinet eindelijk over een wet die de CO2-uitstoot van de luchtvaart moet begrenzen. Het is essentieel dat we juist nu druk blijven uitoefenen, want de luchtvaartlobby geeft zich niet zomaar gewonnen. Jarenlang heeft de overheid de luchtvaart uit de wind gehouden. Hoog tijd dat deze vervuilende sector zijn steentje bijdraagt aan een groene toekomst.



Alles op alles voor kwetsbare natuur

Het is zover: Greenpeace Nederland heeft de overheid op 16 februari formeel gesommeerd om de unieke Nederlandse natuur te beschermen, omdat daarvoor nog altijd geen plan bestaat. Terwijl wij die natuur keihard nodig hebben voor schone lucht, schoon drinkwater en om klimaatverandering tegen te gaan. Maar door gebrekkig overheidsbeleid blijft het aantal vogels, planten en insecten in bijvoorbeeld de heidevelden drastisch afnemen. Zo is de prachtige korhoen in het wild al bijna verdwenen en zijn veel eiken in de oude bossen op de Veluwe op sterven na dood. Te veel stikstofuitstoot is een van de grote boosdoeners. Dat weet ook de overheid al heel lang, maar toch neemt zij nog altijd veel te weinig maatregelen om die kwetsbare natuur daartegen te beschermen. De grootste stikstofuitstoters mogen zichzelf vrijwillig melden, waardoor de overheid elke grip op haar eigen doelstellingen mist. Maar de natuur heeft haast: bijna 90% van de typen natuur die beschermd moeten worden, verkeert in slechte of matige staat. Daarom wil Greenpeace de overheid via de rechter dwingen te doen wat noodzakelijk is. Wij eisen méér en gerichte stikstofreductie vóór eind 2025, op basis van bewezen effectieve maatregelen.

Meer weten?

Kijk op act.gp/daaromnatuurzaak



RABOBANK MOET DE REKENING BETALEN

Rabobank jaagt de intensieve vee-industrie aan, verdient daar miljoenen mee, maar draagt geen cent bij aan het oplossen van de gevolgen: natuurvernietiging in Nederland én wereldwijd. Voor Greenpeace is de maat vol. ➡





'We zitten in de shit van alle koeien', zongen Niels van der Laan en Jeroen Woe in juni vorig jaar in hun zaterdagavondshow *Even Tot Hier*. Vier maanden later fileerde Arjen Lubach Rabobank op tv, omdat de bank jarenlang de schaalvergroting van boerenbedrijven heeft gestimuleerd, óók tijdens de stikstofcrisis. Het is dankbaar materiaal, waarmee de satirici miljoenen kijkers bereiken. Zo absurd dat je amper kunt geloven dat de cabaretiers en de talkshowhost zich baseren op de actualiteit.

Toch is dat precies wat er aan de hand is. Rabobank draagt al decennia bij aan natuurvernietiging, zowel in Nederland als wereldwijd. Greenpeace wil nu dat Rabobank concreet maakt hoe de bank die schade gaat herstellen. Greenpeace-campaigner Roos Benard: 'Rabobank moet meebetalen aan het oplossen van de stikstofcrisis. De bank moet stoppen met het financieren van de vee-industrie en investeren in ecologische landbouw met minder dieren.'

Zoals we eind 2018 in ons rapport *De vleeskoorts van de Rabobank* lieten zien, financiert Rabobank klimaatverandering, achteruitgang van de natuur, gezondheidsproblemen en dierenleed. In 2020 berekende Ecorys in opdracht van Greenpeace dat de schade door de veehouderij aan natuur, klimaat en onze gezondheid ons als maatschappij jaarlijks zo'n € 5,5 miljard kost. Rabobank veroorzaakt een aanzienlijk deel van al deze schade: de bank financiert maar liefst 85% van de Nederlandse agro-industrie. Daarin zijn de kosten van ontbossing in onder meer de Amazone nog niet eens meegerekend.

Romantisch beeld

Over boeren bestond lang een romantisch beeld, waarbij ze middenin de natuur met plezier hun werk doen. Zwaaiend naar voorbijgangers, met een grasspriet in de mondhoek en een hooivork in de stevige knuisten. Dat beeld dateert uit de jaren 50, maar staat nog altijd in ons geheugen gegrift.

We zijn inmiddels een industriële 'vee'-revolutie verder, met een veestapel van maar liefst 115 miljoen dieren in Nederland. De Groene Amsterdammer schetste in september vorig jaar een treffend beeld van de agrarische werkelijkheid: 'In veel opzichten is de Rabobank een spiegel van de Nederlandse landbouw. Kleinschalig en

lokaal begonnen, en door de jaren heen uitgegroeid tot een gecentraliseerde wereldspeler.'

Die wereldspeler financiert natuurverwoesting in Brazilië met miljarden euro's, zoals de Eerlijke Bankwijzer al eerder aantoonde. Want al die miljoenen Nederlandse kippen, koeien en varkens eten massaal soja, waarvoor in Brazilië enorme stukken regenwoud en waardevolle Cerrado tegen de vlakke gaan. Rabobank financiert bedrijven als multinational Cargill die deze soja voor veevoer exporteren.

Wie betaalt, bepaalt

Rabobank is dé geldschietster van de Nederlandse boeren: vijf van de zes boeren heeft er een lening. Dat geeft de bank serieuze invloed op onze voedselproductie. En wat doet de bank met die invloed? Roos: 'Rabobank investeert in wat het meeste geld oplevert: zoveel mogelijk dieren op zo'n klein mogelijke oppervlakte. Een verdienmodel met desastreuze gevolgen; het vergroten van de vee-industrie jaagt de klimaatcrisis, de natuurcrisis én de stikstofcrisis aan.'

Neem de melkveehouderij. Toen de overheid in 2007 aankondigde dat in 2015 het melkquotum zou worden opgeheven, roken bankiers geld: er kon weer volop melk 'geproduceerd' worden. Steeds dwingender dicteerde Rabobank wat 'goed boeren' (lees: winstgevend voor de bank) inhield. Met aantrekkelijke voorwaarden, klinkende rapporten en het vooruitzicht op gouden bergen verleidde de bank boeren om steeds meer koeien te houden. En dus nam het aantal koeien per boerderij razendsnel toe.

Met veestapel groeide ook de winst

Het waren niet alleen de koeien waarin Rabobank meer geld zag. Andere veehouders werden ook aangespoord om op te schalen. Met advies én kapitaal van Rabobank bouwden boeren in Nederland hun boerderijen om naar fabrieken tjokvol koeien, varkens en kippen. Onze veestapel is een van de grootste van Europa. Dat je die nooit ziet of hoort, spreekt volgens Roos boekdelen over de levensruimte en het daglicht die veedieren krijgen. Terwijl het leven van de veedieren steeds armzaliger werd, groeide de winst van Rabobank.

Uit de mest van de miljoenen Nederlandse veedieren

komt veel stikstof vrij en die verstikt als een stille sluipmoordenaar onze natuur. Daardoor staat de Nederlandse natuur er slechter voor dan ooit. Zo is Rabobank medeverantwoordelijk voor de stikstofcrisis in Nederland én de verwoesting van natuurgebieden in Brazilië.

Boeren in de schulden

Sommige boeren varen wel bij de intensieve vee-industrie. Maar voor veel boeren werkt het helemaal niet, die zijn gestopt of knopen met moeite de eindjes aan elkaar. Onze boerenstand is bijna gehalveerd in de afgelopen twintig jaar en de overgebleven boerenbedrijven zijn veranderd in veefabrieken. De uitbreiding die Rabobank aan hen verkocht, is niet goedkoop. De benodigde technologie is peperduur, denk aan computers, robots en machines. Daardoor hebben veel boeren hoge schulden bij Rabobank.

Inmiddels leven boeren met een nieuwe angst. De schaalvergroting die Rabobank zo winstgevend achtte, is niet houdbaar voor onze natuur en voor het klimaat. Veel boerenbedrijven moeten daarom het aantal veedieren verminderen en een omslag maken naar meer ecologisch boeren, of stoppen. Een hard gelag, na jarenlang investeren en hard werken.

Het gros van de boeren wil wel duurzamer werken, maar zit klem in het huidige systeem. Onderzoek van dagblad Trouw wees in 2018 uit dat meer dan 80% van de Nederlandse boeren en boerinnen graag wil overstappen op natuurvriendelijke methoden. Zij krijgen bij Rabobank geen voet aan de grond: de bank investeert in Nederland slechts 3% van zijn geld in biologische boeren.

Rabobank spekkoper stikstofcrisis

Deelt Rabobank de angst van de boeren voor de afloop van de stikstofcrisis? 'Dat waag ik te betwijfelen. De samenleving vangt immers alle klappen op', zegt Roos. 'Nu natuur echt op omvallen staat, maakt de overheid bijna € 25 miljard vrij om de landbouw te hervormen en een flink aantal boeren uit te kopen. Met dat geld kunnen de boeren hun bankleningen netjes aflossen. Gemeenschapsgeld gaat dus regelrecht van de belastingbetaler naar Rabobank.'

Al zo'n 30 jaar weet Rabobank dat de grote veestapel



Roos Benard

Campaigner Biodiversiteit

DE STIKSTOFKRISIS

'De stikstofcrisis maakt pijnlijk duidelijk dat de landbouw zoals we die in Nederland kennen niet houdbaar is. De stikstofuitstoot in Nederland is al bijna vijftig jaar te hoog, deze moet zo snel mogelijk omlaag om onze kostbare natuur te redden. De uitstoot komt vooral door de enorme bergen mest van de miljoenen veedieren in ons land. Volgens Europese afspraken is Nederland verplicht om de natuur in 162 'Natura 2000'-gebieden te beschermen. Maar in plaats daarvan probeerden opeenvolgende regeringen juist de Europese regels te omzeilen in plaats van de mestberg in te perken. Dat breekt ons nu op, met de natuur en boeren als belangrijkste slachtoffers.'

en de bijbehorende stikstofuitstoot een probleem is voor de natuur. Toch bleef de bank aanmoedigen tot schaalvergroting, zelfs bij boerenbedrijven die pal naast beschermde natuurgebieden liggen. Neem de boer die in oktober 2021 midden in de stikstofcrisis een lening van € 30 miljoen (!) ontving van Rabobank voor zijn bedrijf. In het artikel in De Groene Amsterdammer zegt hij dat er tijdens de financieringsgesprekken met de bank met geen woord over stikstof werd gerept. De bank had aan het begin van datzelfde jaar nota bene in tv-programma Zembla gezegd: 'Wij zijn medeverantwoordelijk voor de problemen.' ➤

➤ Profiteurs moeten betalen

Voor Greenpeace is het duidelijk: de profiteur van de stikstofcrisis betaalt mee aan de oplossing. En die oplossing is ecologische landbouw met minder veedieren. Roos: 'Rabobank laat de gemeenschap het probleem oplossen dat de bankiers bewust hebben gecreëerd. Terwijl de bank zijn rol in de stikstofcrisis heeft toegegeven en daar ook excuses voor maakte. Dat de bank daar snel weer van terugkwam - wellicht uit vrees voor claims - neemt niet weg dat het de hoogste tijd is de rekening te vereffenen.'

Gelukkig vindt ook een meerderheid in de Tweede Kamer het niet eerlijk om alleen boeren en belastingbetalers te laten opdraaien voor de kosten van de stikstofcrisis. Het kabinet moet van de volksvertegenwoordigers onderzoeken hoe het banken, leveranciers en afnemers kan verplichten mee te betalen aan de oplossing. Maar effectief ingrijpen door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit blijft uit. Roos: 'Hij laat het vooralsnog aan de banken zelf over om met plannen te komen.'

In eigen land en internationaal in actie

De maat is vol, vindt Greenpeace. Daarom komen we dit jaar in actie. In Nederland presenteren we Rabobank de rekening voor de stikstofcrisis: als dit blad op de mat valt, hebben we al diverse prikacties uitgevoerd en een demonstratie georganiseerd bij het Rabo-hoofdkantoor. Ook onderzoeken we hoeveel schade Rabobank heeft veroorzaakt met zijn leningen en investeringen in Brazilië. De bank moet ook verantwoordelijkheid dragen voor alle schade die daarmee is aangericht. Greenpeace wil dat het vernietigen van levensbelangrijke natuur, zonder deze te herstellen, straks gewoon niet meer mag. ☺

Meer lezen?

Kijk op act.gp/ecoboeren en download *De vleeskoorts van de Rabobank* via act.gp/vleeskoorts

Vindt u ook dat Rabobank zijn rekening moet betalen? Volg onze acties via onze website of abonneer u op de nieuwsbrief via act.gp/nieuwsbrief. Alvast een tipje van de sluier: in mei gaan we samen met collega-organisaties demonstreren bij Rabo's certificaaithoudersvergadering ('aandeelhouders').



Met advies én kapitaal van Rabobank bouwden boeren in Nederland hun boerderijen om naar veefabrieken. De intensieve vee-industrie vormt volgens Roos Benard van Greenpeace niet alleen een bedreiging voor dieren en natuur. 'Onze lucht wordt minder schoon, ons drinkwater vuiler en ons klimaat heter. En dan heb ik het nog niet eens over ziektes als de Q-koorts.'

OLIE? BETAAL LIEVER!

31 jan. 2023, Canarische Eilanden

Dappere klimmers bezetten twee weken lang een boorplatform waar-
mee Shell in de Noordzee dagelijks 45.000 vaten olie wil oppompen.



DWARS LIGGER

**Greenpeace komt vreedzaam en inventief in actie voor een
groene wereld. Dat doen we 365 dagen per jaar, in 55 landen.**

MONOLIETEN VOOR HET MILIEU



Revolutie voor oceanen

1 feb. 2023, Mexico City, Mexico

Met spectaculaire beeld-
projecties bij het Monument voor
de Revolutie eist Greenpeace
dat haar overheid het voortouw
neemt voor het wereldwijde
Oceanenverdrag.



DANSENDE DIEREN

9 feb. 2023, Bern, Zwitserland

In kleurrijke tropische
dierenkostuums voeren
actievoerders een verticale
dans uit. Greenpeace onthulde
dat Zwitserse pensioenfondsen
€ 60 miljard investeren in
vernietiging van tropisch
regenwoud.



NATUURKUNST

30 nov. 2022, Bükk Nationaal
Park, Hongarije

Met behulp van jonge
kunstenaars maakte Greenpeace
een ontroerende moderne-dans-
video over de ernstige gevolgen
van natuurvernietiging.



Verpakking verspild

25 nov. 2022, München, Duitsland

Op Black Friday protesteren 25
activisten tegen de verspilling
van verpakkingsmateriaal door
Amazon voor het hoofdkantoor in
München.



GAS = ENERGIECRISIS

21 nov. 2022, Bratislava, Slowakije

Actievoerders uit Slowakije,
Polen, Kroatië, Oostenrijk
en Hongarije verstoren de
energieconferentie van Midden-
Europese overheden. Zij eisen
een echte oplossing voor de
energiecrisis.



5 dec. 2022, Amazone

Greenpeace ontdekt
graafmachines bij een illegale
weg in het bedreigde land van de
Yanomami. De weg zal de komst
van illegale goudzoekers meer
dan vertienvoudigen.

STOER PROTEST

16 nov. 2022, Manzanillo, Mexico

Actievoerders uit Mexico en
Nieuw-Zeeland protesteren tegen
de destructieve diepzeemijnbouw
bij het TMC-schip de Hidden Gem
(zie ook pagina 14).



GEEN VEE-INDUSTRIE MAAR LIEFDE



14 feb. 2023, Albacete, Spanje

Op Valentijnsdag laat
Greenpeace een ballon over de
heuvels van een megaboerderij
vliegen, uit protest tegen de vee-
industrie.

Kies voor klimaat



14 nov. 2022, Kuala Lumpur, Maleisië

Actievoerders maken in
verkiezingsijd een spandoek van
30 bij 30 meter op het historische
Merdekaplein met de teksten
'#UndiIklim' (stem voor klimaat) en
'#Vote4Climate'.

kort nieuws

Er is werk ná Tata Steel

Zwarte sneeuw zagen we afgelopen winter in de buurt van Tata Steel. De enorme vervuiling door het bedrijf moet onmiddellijk stoppen en dat betekent dat een aantal onderdelen per direct dicht moet. Dat kan zonder de werkgelegenheid op de tocht te zetten, laat een arbeidsmarktverkenning van Intelligence Group zien, gemaakt in opdracht van Greenpeace en Urgenda. De mogelijkheden voor de medewerkers om snel ander, gelijksoortig werk te vinden in de nabije omgeving zijn overwegend goed tot zeer goed, ook voor oudere werknemers: voor medewerkers van Tata Steel staan andere werkgevers in de rij. 'Het is belangrijk dat er goed wordt gezorgd voor werknemers, hoe Tata Steel zich ook ontwikkelt', vindt Greenpeace-directeur Andy Palmen. 'Dit onderzoek toont aan dat er meer dan genoeg werk is in de regio. De werkgelegenheid hier staat of valt niet met Tata Steel.'

Onderzoek met gevolgen

Het VU-onderzoek in opdracht van Greenpeace naar de gevolgen van klimaatverandering op Bonaire heeft veel aandacht gekregen. De Tweede Kamer nam diverse moties aan die het kabinet onder meer oproepen de klimaatgevolgen zo snel mogelijk in kaart te brengen én op een rij te zetten welke maatregelen nodig zijn om Bonaire, Sint Eustatius en Saba te beschermen. Ook wil de Kamer dat de regering onderzoekt hoe zij Aruba, Curaçao en Sint-Maarten kan ondersteunen bij het uitvoeren van vergelijkbare studies. Op Bonaire nam het Openbaar Lichaam, vergelijkbaar met een gemeentebestuur, het initiatief tot een klimaattafel op het eiland. De bestuurders vroegen Ed Nijpels en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat hen daarbij te helpen.

Win: boek 'Rebelleren voor het leven'

'Een dominee in actie voor klimaatrechtvaardigheid', is de ondertitel van dit boek van de Utrechtse klimaatactivist Rozemarijn van 't Einde. Hoe komt deze theoloog terecht tussen rebellen en activisten van Extinction Rebellion? Hoe reageert haar omgeving op de acties waaraan ze deelneemt? Rozemarijn schreef er een boek over 'met sprankjes humor en vleugjes hoop'. Greenpeace Magazine mag vijf exemplaren verloten!

Interesse? Mail dan voor 17 april naar redactie@greenpeace.nl. Alleen winnaars ontvangen bericht..



Historische stap: een EU-bossenwet

Het wereldwijd kappen van bossen voor onze boodschappen wordt eindelijk aan banden gelegd. Mede dankzij uw steun is er eind vorig jaar een akkoord bereikt voor een Europese bossenwet. Bedrijven moeten nu echt precies weten waar hun sojaboon of palmolie vandaan komt. Vervolgens moeten ze aantonen dat voor die boon of olie geen bos is gesneuveld. Als ze ontbossing niet kunnen uitsluiten, mag het product niet op de EU-markt komen. De wet zal van toepassing zijn op bedrijven die soja, rundvlees, palmolie, hout, rubber, cacao en koffie verkopen, en sommige afgeleide producten zoals leer, chocolade en meubels. Alleen al in Nederland riepen ruim 80.000 mensen onze minister op om zich in te zetten voor een sterke wet.

Lezersvraag: waarom ruimen olieconcerns hun eigen rotzooi niet op?

Aart Teulings uit Amsterdam klom in de pen nadat hij het artikel over het bergen van de roestige olietanker voor de kust van Jemen had gelezen. Greenpeace hielp de VN om internationale steun te krijgen voor een reddingsoperatie, om zo een ramp van ongekende omvang te voorkomen (Greenpeace Magazine, herfst 2022). Aart stelt de vraag: zijn de eigenaren van de olie niet verantwoordelijk om dat op te ruimen? Ons antwoord: inderdaad. Maar die bedrijven houden zich akelig stil. Weer zien we dat mensen en het milieu de prijs moeten betalen terwijl oliemaatschappijen recordwinsten boeken. Daarom wil Greenpeace dat ze meebetalen aan het bergen van het uit elkaar vallende schip met aan boord 1,1 miljoen liter olie.

WAT VINDT U?

Waarover zou u graag meer willen lezen in een volgende editie van Greenpeace Magazine? Laat het ons weten via redactie@greenpeace.nl

WE KUNNEN DIT WINNEN!

BESCHERM DE MYSTERIEUZE DIEPZEE

Je mag er niet aan denken, maar reusachtige machines kunnen straks met grote puntige wielen door een van de laatste ongerepte gebieden op aarde ploegen: de diepeebodem. Greenpeace wil deze verwoestende mijnbouwindustrie stoppen nog voordat ze van start gaat. Met uw hulp gaat dat lukken.

Wie graag naar onderwaterfilms kijkt of zelf heeft gedoken, weet hoe wonderschoon de natuur onder de zeespiegel kan zijn. De diepzee is het summum van zo'n betoverende onderwaterwereld. Af en toe vangen wetenschappers een glimp op van het vreemdsoortige leven daar. Ze weten niet wat ze zien: witte octopussen, zwarte en glasachtige koralen, paarse kreeftachtigen met stekeltjes, het blauwe Venusmandje (een spons), lichtgevende hengelvissen en goudkleurige slakken in ijzeren huisjes.

En dat is pas een tipje van de sluier die over de mysterieuze, onbekende diepzeewereld hangt. We weten nog heel weinig van het leven daar. Behalve dat het uiterst kwetsbaar is voor invloeden van buitenaf. De unieke goudkleurige slakjes hebben dan ook de dubieuze eer als eerste diepzeewezens op de rode lijst met bedreigde diersoorten van IUCN te belanden. Wat de diertjes bedreigt? Mijnbouwbedrijven die azen op de bodemschatten van de diepzee, vooral in het gebied tussen Mexico en Hawaï.



Mangaanknollen groeien slechts 10 mm per miljoen jaar

De gretige interesse van de mijnbouwbedrijven voor de diepzee heeft alles te maken met de vergroening van onze energievoorziening. In elektrische auto's en windmolens zitten zeldzame metalen als lithium, kobalt en mangaan. En precies die metalen vind je in mangaanknollen op de bodem van de diepzee. Daarvan krijgen mijnbouwbedrijven acuut dollartekens in de ogen. Tot nu toe konden ze niet zomaar de diepzee in, omdat een VN-orgaan alleen verkenningsmissies toestond. Maar in juli van dit jaar dreigt deze International Seabed Authority (ISA) een besluit te nemen dat commerciële diepzeemijnbouw toestaat. Dat móeten we voorkomen.

Onomkeerbare schade

De gevolgen van mijnbouw in de diepzee zijn grotendeels onbekend. En wat we wel weten is uiterst zorgelijk. Mangaanknollen doen er bijvoorbeeld miljoenen jaren over om te groeien. Die verdwijnen straks, mét al het leven dat erop en eromheen groeit, in de machines van de mijnbouwbedrijven. Hoe dat het ecosysteem en de voedselketen beïnvloedt? Onderzoekers kunnen daar alleen maar naar raden. 'De diepzee is het minst bestudeerde ecosysteem op aarde. We kunnen onmogelijk



DIT IS CASPER, een witte octopus die door haar ontdekkers is vernoemd naar het schattige spookje. Casper leeft op ruim 4 km diepte en legt eitjes op sponzen die zich hechten aan mangaanknollen – de knollen die The Metal Company van de diepeebodem wil schrapen. Met haar armpjes om de eitjes beschermt Casper ze jarenlang tot ze uitkomen.

weten wat de risico's zijn van diepzeemijnbouw', zegt Jeff Drazen, mariene bioloog aan de Universiteit van Hawaï.

Duidelijk is dat het doorploegen van de bodem in de doodstille, pikdonkere omgeving van de diepzee voor onomkeerbare schade zal zorgen. De enorme CO₂-opslag in de diepeebodem komt in gevaar. De mijnbouwmachines zullen verstikkende wolken zand en ander bodemmateriaal omhoog spuwen. Dat tast koraalriffen aan en bedreigt de visserij waarvan vele kustgemeenschappen in de Stille Oceaan afhankelijk zijn. Greenpeace-wetenschappers ontdekten bovendien recent dat zo'n dertig soorten walvissen en dolfijnen in het gebied bedreigd worden door het continue lawaai van de diepzeemijnbouw. Deze herrie draagt honderden kilometers ver en zal de communicatie tussen moeders en hun jongen verstoren, voedsel vinden bemoeilijken en de dieren dwingen om (te) snel naar de oppervlakte te zwemmen.

Het Canadese mijnbouwbedrijf The Metal Company (TMC) heeft de discussie over diepzeemijnbouw anderhalf jaar geleden op scherp gezet. TMC wil maar liefst 220.000 km² Stille Oceaanbodemploegen, maar kan dat niet doen zonder een ISA-lidstaat. Dus beloofde TMC-topman Gerard Barron het kleine eilandstaatje Nauru gouden bergen, waarna Nauru een 'eigen' >

mijnbouwbedrijf oprichtte: NORI, een dochteronderneming van... jawel, TMC. Vervolgens zette Nauru in juni 2021 een desastreuze stap die de vernietiging van de diepzeebodem kan inluiden: het vroeg de ISA om binnen twee jaar met regelgeving te komen voor commerciële diepzeemijnbouw. Als dat niet lukt, mogen mijnbouwbedrijven hun gang gaan in de diepzee. Dan zal de ene na de andere cowboy zich op de waardevolle mangaanknollen storten.

Andere eilandstaten, zoals Fiji, waren not amused. Zij verdedigen het oceaandleven en willen hun visserij niet in gevaar brengen. Volgens topman Barron moeten ze niet zeuren. ‘Wij gaan dit gewoon doen. Investerders staan te popelen om hun geld in ons bedrijf te stoppen.’ TMC heeft machtige bedrijven achter zich, waaronder het Deense maritieme conglomeraat Maersk en mijnbouwmultinational Glencore, berucht om zijn betrokkenheid bij milieuvervuiling, mensenrechtenschendingen en corruptie in tal van landen.

‘We kennen slechts een fractie van die prachtige wereld’, roept Tom Grijsen, hoofd biodiversiteit bij Greenpeace, uit. ‘Hoe kunnen we dat zeeleven vernietigen nog voordat we het leren kennen? Alsof we de maan hadden opgeblazen voordat Neil Armstrong daar voet op had gezet.’ In de kou en het donker van de diepzee groeit het leven uiterst langzaam. Wat beschadigd raakt of verdwijnt, kan er miljoenen jaren over doen om te herstellen.

Greenwashing

Bedrijven als TMC proberen handig gebruik te maken van de vervuiling en ellende waarmee mijnbouw op land gepaard gaat. De kinderarbeid in kobaltmijnen van DR Congo, de

”
Hoe kunnen we dit zeeleven vernietigen nog voordat we het leren kennen?

droogte door lithiummijnen in Chili en de regenwoudvergiftiging in Indonesië voor nikkelwinning... TMC roept dat zijn diepzeemijnbouw al die ellende voorkomt. ‘Een valse redenering’, zegt Tom. ‘De oplossing is natuurlijk niet het verplaatsen van milieuschade naar de diepzee, maar anders omgaan met grondstoffen.’ Zo laat een recent rapport van het WWF zien dat een keuze voor nieuwe technologieën de vraag naar zeven zeldzame metalen al met 30% kan verminderen. Greenpeace daagt de industrie dan ook uit om te komen met

oplossingen die het milieu en de kustgemeenschappen in de Stille Oceaan beschermen in plaats van bedreigen. Ontwerp producten zo dat zeldzame metalen eenvoudig te recyclen zijn en kom met alternatieven waarbij deze metalen niet nodig zijn.

Het Nederlandse bedrijf Allseas is TMC’s belangrijkste partner in crime en de op één na grootste aandeelhouder van de Canadezen. Allseas bouwde voor TMC

GELEKTE VIDEO

Uit gelekte videobeelden blijkt hoe onzorgvuldig mijnbouwbedrijven te werk gaan in de diepzee. Tijdens een verkenningstocht afgelopen najaar loosde het TMC-schip minutenlang bodemresten uit de diepzee in het oceaanooppervlak. Precies waarvoor vissers in de regio zo bang zijn. Want op kilometers diepte bevinden zich zeer giftige stoffen die dáár geen kwaad kunnen, maar die schadelijk of zelfs dodelijk zijn voor vissen en ander zeeleven in de bovenste oceaanalagen. Wetenschappers aan boord schrokken zodanig van deze gebeurtenis én van het gebrek aan controle, dat ze de lozing opnamen en openbaar maakten.

het eerste diepzeemijnbouwschip ter wereld: de Hidden Gem. Greenpeace-activisten klommen eind 2021 op deze gigantische constructie in de Rotterdamse haven, om de aandacht te vestigen op een industrie die juist het liefst buiten de schijnwerpers opereert. Allseas helpt TMC ook bij verkenningstochten in de diepzee; de naam Allseas prijkt groot op het schip dat te zien is in de gelekte video (zie kader). En ook Allseas greenwasht dat het een lieve lust is: ‘De CO2-voetafdruk en de sociaal-economische impact zijn veel kleiner [dan bij mijnbouw op land]’, zegt een woordvoerder van het bedrijf in NRC.

Groeiend verzet

Greenpeace zet alles op alles om te voorkomen dat commerciële diepzeemijnbouw een kans krijgt. En we kunnen dit winnen! Ruim 700 mariene wetenschappers

ondertekenden inmiddels een petitie voor een moratorium op diepzeemijnbouw. Activisten, wetenschappers, feministen, regionale en nationale organisaties van talloze eilandstaten in de Stille Oceaan hebben zich verenigd in de Pacific Blue Line, genoemd naar de lijn die ze trekken als het gaat om bescherming van de oceanen: tot hier en niet verder. De eilandbewoners zien de oceaan als basis van hun identiteit en welzijn. ‘Wij Zijn de Oceaan.’ Ook parlementariërs van kleine eilandstaten als Vanuatu, Nieuw-Caledonië en Tuvalu vormen samen met Nieuw-Zeelandse Maori-parlementsleden een alliantie tegen diepzeemijnbouw.

Steeds meer bedrijven zien de unieke waarde van de diepzee in. Grote automerken als Volkswagen, BMW, Volvo en Renault beloofden géén delfstoffen in hun auto’s te gebruiken die van de diepzeebodem komen. Techgiganten als Google en Samsung deden hetzelfde voor hun producten. Banken als Triodos Bank en ABN Amro steunen de roep om een moratorium. Regeringen die eerst diepzeemijnbouw subsidieerden, keren zich nu tegen deze desastreuze sector. Nieuw-Zeeland, Frankrijk en Duitsland, maar ook collega-eilandstaten van Nauru, zoals Fiji en Palau, en een grote groep Afrikaanse landen maken zich sterk voor een moratorium op diepzeemijnbouw, Frankrijk wil zelfs een permanent verbod.

‘Hoe kunnen we bij ons volle verstand zeggen “laten we hier naar bodemschatten graven” zonder te weten wat de risico’s zijn? Wij geloven niet dat dit het risico waard is’, sprak president Surangel Wipps van Palau de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties toe. Andere regeringen moeten nog over de streep getrokken worden.

”
Voor het eerst in de geschiedenis kan Greenpeace een destructieve industrie stoppen vóórdat ze begonnen is

Nederland bijvoorbeeld, dat dit jaar een zetel heeft in het ISA-bestuur en daarmee grote invloed kan uitoefenen.

‘Voor het eerst in de geschiedenis kan Greenpeace een destructieve industrie stoppen vóórdat ze begonnen is’, zegt Tom. ‘Stel je voor dat we dat bij de olie-industrie hadden kunnen doen! Daar vechten we nu tegen gevestigde

DIT DOET GREENPEACE

Greenpeace komt in actie om het tij te keren. We voorzien media van de broodnodige informatie over deze onbekende industrietak, lopen de deur plat bij politici, werken samen met wetenschappers die de gevaren zien, met andere (milieu)organisaties en natuurlijk met gemeenschappen in de Stille Oceaan. En we laten via racetothetop.app zien welke bedrijven zich tegen de diepzeemijnbouw keren. Veel mensen weten niet hoe uniek de diepzee is en hoeveel gevaar ze loopt. Daar brengen we verandering in met onze wereldwijde campagnes. We varen met onze schepen naar de bedreigde gebieden om van daaruit de wereld op de hoogte te brengen en activisten op de eilandstaten te ondersteunen. En samen met u en al onze supporters en bondgenoten wereldwijd zetten we overheden onder druk om de diepzeemijnbouw te stoppen.

belangen die al decennia aan de economische touwtjes trekken. De diepzeemijnbouw staat nog in de kinderschoenen. Laten we er alsjeblieft voor zorgen dat deze bedrijven niet de kans krijgen onze oceanen te verwoesten.’ ☺

Wat kunt u doen?

Stuur elektrische autobouwers een bedank- of een aansporingstweet, via onze racetothetop.app. En teken de oproep voor een moratorium op diepzeemijnbouw, via act.gp/diepzee. Samen laten wij de International Seabed Authority zien dat wereldwijd miljoenen mensen de diepzee willen beschermen.

Helpt u mee de diepzee te beschermen? SMS OCEAAN naar 4004 en maak een extra donatie over.

1985

Drie Britse wetenschappers ontdekken een eerste gat in de ozonlaag boven Antarctica. Al sinds 1976 toont onderzoek in de atmosfeer aan dat industriële chemicaliën de ozonlaag dunner maken.

1986

Greenpeace start een wereldwijde campagne tegen het gebruik van chemische stoffen die de ozonlaag aantasten. We blokkeren chemische bedrijven, publiceren onderzoeksrapporten en schuiven aan bij internationale onderhandelingen.

1987

In september komt het Montreal Protocol tot stand. Een historisch milieuakkoord omdat alle VN-lidstaten en de EU het ondertekenen. Met name de ozonaantastende stoffen CFK's moeten verdwijnen uit koelkasten en andere producten.

1989

'Montreal' treedt in werking. Helaas stappen bedrijven massaal over van CFK's op hun schadelijke neefjes, de HCFC's en HFK's. Dat zijn extreem sterke broeikasgassen. Greenpeace komt opnieuw in actie.

1992

Greenpeace ontwikkelt samen met een kleine Duitse koelkastfabrikant een ozon- én klimaatvriendelijk model: de GreenFreeze. Grote fabrikanten blijven argwanend, maar Greenpeace-supporters bestelden samen 70.000 GreenFreezes op voorhand.

1993

Op 15 maart rolt de eerste GreenFreeze van de productielijn. Het noodlijdende Duitse koelkastbedrijf bloeit helemaal op en binnen een jaar zijn vrijwel alle Europese koelkastfabrikanten om: ook zij gebruiken de GreenFreeze-technologie.

1997

Greenpeace ontvangt een VN-Ozone Award voor haar rol in het herstel van de ozonlaag. Vooral het feit dat we de technologie aan iedereen beschikbaar stelden, hielp enorm bij de opschaling.

2000

Coca-Cola en Unilever gaan om, nadat Greenpeace en tienduizenden supporters eisen dat zij HFK-loze koelinstallaties gebruiken tijdens de Olympische Spelen. Zo belandt de GreenFreeze-technologie met een reuzenzwaai in het commerciële koelcircuit.

2004

McDonald's, Coca-Cola en Unilever zetten, met steun van de VN en Greenpeace, 'Refrigerants, Naturally!' op. De multinationals ontwikkelen en testen in de jaren daarna, samen met hun toeleveranciers, innovatieve HFK-vrije koeltechnieken.

2008

Nadat Carlsberg, Ikea en PepsiCo zich in 2006 bij dit initiatief voegen, komt Ben & Jerry's in de VS met de eerste HFK-vrije vrieskisten voor zijn ijsjes.

2016

Ook HFK's moeten verdwijnen, spreken de partijen van het Montreal Akkoord eindelijk af. Eind 2040 moet het gebruik hiervan in producten als airco's, koelkasten en spuitbussen met 80-85% verminderd zijn.

2018

Op zijn 25e verjaardag is GreenFreeze wereldwijd de norm. In bijna 1 miljard huishoudens staat een GreenFreeze-koelkast. Experts voorspellen dat de technologie in 2020 in bijna 80% van alle koelkasten zal zitten.

Ozonlaag herstelt zich

De ozonlaag die ons beschermt tegen schadelijke UV-straling herstelt zich geheel volgens plan. Met dank aan de uitvoering van het Montreal Protocol uit 1987, waarvoor Greenpeace jarenlang campagne voerde. Bijna 100 schadelijke chemische stoffen die wereldwijd gaten in de ozonlaag veroorzaakten, zijn sindsdien verboden.

Stokje gestoken voor olieveld

Na een massale publiekscampagne ziet het Noorse energiebedrijf Equinor af van de aanleg van het meest noordelijke olieveld ter wereld. Goed voor het klimaat (200 miljoen ton CO2 blijft in de grond) én voor de biodiversiteit (het had naast 'de biologische motor' van het Noordpoolgebied moeten gebeuren).

Noren vangen nogmaals bot

Nog een overwinning op Equinor: het Zuid-Amerikaanse regiokantoor Greenpeace Andino en tien bondgenoten stapten in januari naar de rechter om offshore-olieplatforms in Argentinië tegen te houden. Dat was een slimme zet. De opschorting van de zogenoemde seismische exploraties (die een enorme impact hebben op het leven van walvissen) blijft van kracht.

Uitbreiding ijzermijn voorkomen

Na vijf jaar van verzet van Inuit-landverdedigers tegen de uitbreiding van een ijzermijn in het Canadese Noordpoolgebied, de laatste jaren met actieve steun van Greenpeace Canada, is de uitbreiding verworpen door de Canadese regering.



SCHEPEN-UPDATE



Rainbow Warrior

7°57'6.9588"N 98°20'17.1168"E

Aangemeerd in Phuket, Thailand, als decor van diverse actietrainingen. Daarna vaart ze via Maleisië en Singapore naar Australië voor een actie tegen seismische boringen.



Arctic Sunrise

18°06'55.86"N -77°16'33.61"W

De bezetting van het Shell-platform (zie pg. 11) was niet mogelijk geweest zonder de Arctic Sunrise. Na een pitstop in Amsterdam stak ze de Atlantische Oceaan over voor acties tegen dieptezeemijnbouw en voor klimaatrechtvaardigheid (o.a. Bonaire).



Witness

-53°09'17.39"S -70°54'40.64"W

In Punta Arenas in het zuiden van Chili om samen met inheemse volken de vervuilende gevolgen van zalmkweek bij de Patagonische Fjorden te documenteren.



De verontwaardiging was enorm begin februari, toen Shell bekendmaakte dat het maar liefst € 39.9 miljard winst had gemaakt over 2022. En dat terwijl de energiearmoede in Nederland kwetsbare mensen letterlijk in de kou zet en klimaatrampen wereldwijd miljoenen slachtoffers maken. Zo heeft Pakistan € 16 miljard nodig om na de overstromingen van vorig jaar weer op te krabbelen.

Shell is niet de enige oliemaatschappij die profiteert van de gestegen energieprijzen door de oorlog in Oekraïne. In totaal behaalde de wereldwijde olie- en gasindustrie vorig jaar een winst van € 3.726 miljard. Greenpeace wil dat zij stoppen met boren naar olie en gas én onmiddellijk gaan betalen voor de klimaatschade die ze veroorzaken.

COLOFON

© lente 2023 Greenpeace Magazine
Stichting Greenpeace Nederland

Greenpeace Magazine verschijnt
3 keer per jaar.
Kom ook in actie met Greenpeace
via greenpeace.nl/acties.

ISSN: 0166-4506

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32,
1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen:
Supporter care: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact
Rekeningnummer:
NL89 TRIO 0338 8885 00

Opmerkingen en suggesties over de
inhoud van Greenpeace Magazine kunt u
sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofredactie: Fedde Wiersma
Redactie: Jacqueline Schuiling,
Angèle Mann, Zinzi van der Aar
Vormgeving en cover
Jeen Berting
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Volg Greenpeace op greenpeace.nl.
Twitter: @GreenpeaceNL
Facebook: Greenpeace Nederland
Instagram: @greenpeacenl

Greenpeace Magazine is gedrukt
op 100% hergebruikt en chloorvrij
gebleekt papier.



GREENPEACE